

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 27 (342)

Fredagen den 6 juli 1894.

7:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5:— Iduns Modetidning jämte kolporterade planscher ..... 4: 50 Iduns Modet. utan kol. pl. .... 3:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. Allm. telef. 61 47. Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonparellerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	---	--	---

Julia Beck.

På utställningen i Göteborg 1881 fäste hvarje konstlärare sin uppmärksamhet vid ett litet hufvud af en mörklagd, ung kvinna, porträtt af en *parisienne*, hvilket målats af fröken Julia Beck. Det var visserligen icke den första tafeln af hennes hand, men det var kanske den, som först af alla hennes arbeten visade full själfständighet, personlig konstuppfattning och en lika lätt som säker behandling. Målningen betraktades med stort intresse och förskaffade målaren allmänt erkännande.

Sedan ha vi sett många tafeln af samma hand, såväl figur som landskap, men det lilla hufvudet från år 1881 var det första egentligen fullständiga beviset på Julia Becks stora begåfning och betydande förmåga att göra den gällande. Under senare år ha vi endast med långa mellantider erfarit något om denna konstnärinnas verksamhet och sällan sett något af hennes arbeten. Men ögnar man igenom redogörelserna för konstlivet i Frankrike, finner man rätt ofta hennes namn och de af henne utställda tafeln fördelaktigt omtalade. Hon

har nämligen på allvar tyckes det, slagit sig ned i Frankrike och införlifvat sig med fransk konst samt gör sig endast då och då påmind hos oss genom att här utställa något af sina nya arbeten.

Det är skada, att vi icke ha oftare tillfälle att se hennes tafeln, isynnerhet i sammanhang med hvarandra, ty Julia Beck är i sin konst en original personlighet, hvars framställningar förtjäna att göras bekanta i sin helhet och ej endast i spridda delar.

Hon är född i Stockholm, där fadern, Fredrik Beck, invandrad tysk, var den skicklige konstbokbindaren, hvars aktade verksamhet nu fortsättes af hans son. Efter slutad undervisning i en vanlig fruntimmersskola, fick Julia Beck inträde i Stockholms dåvarande slöjdskola och arbetade där flitigt i tre år, efter hvilka slut hon upptogs till elev vid Konstakademien, hvarest hon studerade åren 1873—1877.

Men under det hon var elev af akademien, började hon också en annan verksamhet, som hon snart dref ganska långt och i hvilken hon snart förskaffade sig anseende för

Då hufvud och hjärta råka i strid,
Till sist får alltid hjärtat råda.

Vårt hufvud ger efter och röstar för frid,
Ty det är ju klokast af dessa båda.

P. Hejse.

smak och skicklighet. Det var textningskonsten. Hennes första större arbete däruti var en textning af Frithiofs saga, som inköptes af änkedrottning Josefina och på världsutställningen i Wien belönades med medalj. Den tillhör nu kronprinsessan af Danmark. Snart följdes detta arbete af en lång serie dylika teckningar, som under de följande åren gjorde Julia Beck mycket bekant.

Bland de mera anmärkningsvärda af dessa i sitt slag mästreliga arbeten var en textning som skickades till kejsaren i Brasilien samt många som utfördes för svenska hofvet, frimurareorden, åtskilliga offentliga sällskap och enskilda föreningar, kronprinsens album, kronprinsessan Victorias album, en adress som sändes kejsar Wilhelm på hans 90:de födelsedag m. fl. arbeten af samma slag.

* * *

Så stor framgång Julia Beck än hade på detta område, kunde det likväl icke tillfredsställa hennes konstnärsträfvan. Textningen var alldeles för bestämd i formen och för begränsad i färgen. Hon måste röra sig friare. Redan 1873 fick hon vid mycket unga år tillfälle att besöka Wien, där världsutställningen då pågick, och under vägen dit uppehöll hon sig äfven i Dresden, hvars konstskatter gjorde på henne ett intryck, som vardt bestämmande för hela hennes lifsriktning. Hon gjorde också i Wien, på konstutställningen, värdefulla studier och kände sig gripen af beundran för Piloty, Makart och Munkaczy m. fl. storheter. Om också denna beundran sedan kanske ej litet försvagats under bekantskapen med de nya strömningar, som ryckt konsten med sig, är det dock troligt, att hos denna konstnärinna, liksom väl hos flertalet af människor, det kraftiga intryck, som ungdomssinnet erhållit, trängt djupt och lämnat outplånliga spår. Julia Beck hade tidigt fått skåda hvad de *då* stora hade åstadkommit, och detta har sannolikt icke varit utan inflytande på hennes verksamhet som konstnärinna, äfven då hon kommit in i en helt annan riktning, den nyare franska målar-konstens.

Att hon under de första åren efter det hon slutat sin fullständiga kurs på konstakademien i Stockholm förekommer ganska famlande i sina framställningar, kan ju ej öfverraska. Det är gemensamt för de flesta unga, kanske mest för den som ärligast och ifrigast söker. Kärleken till konsten hade Julia Beck haft ända sedan barndomen, och den hade ytterligare styrkts i de första ungdomsåren, men hon hade kanske icke full tillförsikt till sig själf. Hennes kritiska förmåga gjorde henne otillfredsställd med allt hvad hon målade, och likväl ryggade hon aldrig tillbaka för nya försök. Man såg detta afspegla sig i hennes arbeten från den tiden, och den som följt hennes sträfvan med någon uppmärksamhet glömmer det icke.

Men så hade hon de akademiska studierna bakom sig, och hon for till Paris. Där kastade hon sig med brinnande ifver in på arbetet och målade i två år under sådana lärare som Bonnat och Gerôme. År 1880 visade hon första gången något arbete på utställningen, det årets »salong», och uppmärksammades för

sitt självporträtt, som af franska konstbedömare förklarades vara en »god debut».

Det är sannerligen icke lätt att på »salongen» i Paris vinna uppmärksamhet. Utställningen 1880 var synnerligen rik på äfven kvinnliga deltagare. Ej mindre än 1,081 fruntimmer funnos redan då representerade där, och att göra sig bemärkt bland en sådan mängd är mycket svårt för en ung konstidkare utan känt namn och utan beskyddare.

Efter att någon tid ha uppehållit sig i hemmet, återvände hon till Paris och deltog med två porträtt i 1883 års »salong». Samma år erhöi hon belöning i Versailles för en där utställd tafla. Hon tycktes emellertid ha, gripen af den nyare konstriktningen, börjat finna Bonnat och Gerôme, som fortfarande voro hennes lärare, alltför mörka och tunga i färgen och hon såg sig om efter annan undervisning, genom hvilken hon kunde finna handledning i en ljusare och gladare framställning. Denna fann hon också hos Alfred Stevens, som då ansågs för en af de finaste kolorister. Ett bland de här hemma kända resultaten af denna riktning var hennes porträtt af Georg Arsenius, den yngre af hästmålarne med det namnet.

På samma gång vände hon sig äfven till landskapet, som hon uppfattade ur samma ljusa synpunkt. Hon slog sig 1884 ned i Grez, det så omtyckta stamhället för i Frankrike studerande svenska målare, och fick där allt större motvilja för taflor, som äro alster af flere studier i naturen och sedan målade å ateliern. Taflan måste, förklarade Julia Beck och hennes kamrater i Grez, vara målad helt och hållet ute i naturen. Endast därigenom kunde den rätta stämningen åstadkommas. I den öfvertygelsen målade hon det äfven här bekanta »Korpträsket», *Mare aux corbeaux*, samt *Sous bois* och *Matinée d'hiver*, och dessa taflor förskaffade henne i Frankrike namn för att vara en målarinna med fin känsla för färgen. Men hon hade sin grävadersperiod, då hon tyckes icke ha sett annat än dimma i naturen och ej kunnat fasthålla annat än dimstämningar. Allt målade hon dock ute, och man har hört berättas, huru Julia Beck satt i flere veckor i regn och tjocka samt till och med gaf sig med häst och kärra ut i träsket eller klef omkring i stora träskor för att få sin grävadersstämning fullt riktig. Hennes arbetslust kände då inga gräser.

En liten fin bit från den perioden är »Kanalen», hvilken, så vidt jag icke missminner mig, nu tillhör ärkebiskop Sundberg. På den duken har målarinnan förmått att med utmärkt teknik framkalla en stämning af stor verkan.

Men så lämnade hon Grez och for åter till andra land, först och främst till fosterlandet, där hon uppehöi sig ganska länge, men målade föga. Hon besökte sedan på nytt Dresden, Prag och Wien och såg sig om äfven i Venedig och München. Öfver allt sökte hon lära af gamla mästare och nya målare, och af hvad man senast sett af hennes hand, förefaller det som hon fortfarande skulle känna sig dragen till de gamla, de, hvilkas verk hon studerat i de stora gallerierna, under det hon likväl anser sig böra i hvad hon själf målar förnämligast hålla sig till de ungas uppfattning och till naturen själf.

På världsutställningen i Paris 1889 erhöi

Julia Beck mycket erkännande för ett landskap, *La mare aux saules*, hvilket köptes af den bekante skriftställaren Edmont Harancourt. Likaledes har hon vunnit bifall på flere utställningar i »salon des femmes». På stora utställningen å Marsfältet sistlidet år hade hon ett landskap, *Fin de journée*, hvilket finnes afbildadt i »France illustrée» i augusti 1893. I år lär hon, efter hvad som försports från Paris, ha målat ett fruntimmersporträtt, framställande den inom den franska välgörenhetsvärlden mycket verksamma Isabelle Bogelot.

Under det Julia Beck således förnämligast ägnar sig åt målar-konsten och på det området gör det svenska namnet heder, återvänder hon då och då till textningen. Hon har äfven på de senare åren utfört flere sådana som vunnit mycket erkännande. Man har således hört talas om en utmärkt textning med bokstafs-skrift från 13:de och 14:de århundradet, hvarmed man prydt en bok, hvilken som heders-gåfva skickades till Spanien, många textningar å böcker från franska fruntimmer till nord-amerikanska damer samt ett diplom i gammal götisk stil, i november 1893 öfverlämnadt till fru Bogelot från franska undervisningsdepartementet, m. fl. förträffliga arbeten på det området.

Men, frågar man, skall Julia Beck återvända till sin födelsestad för att här stanna och verka i sin konst? Det ser knappast så ut. Hon älskar, har hon sagt, det glada, lifliga Stockholm, men tycker att man här icke är nog verksam. Det är henne omöjligt, förklarar hon, att här hemma arbeta riktigt allvarsamt. Hon torde icke vara ensam om den åsikten.

Claës Lundin.

Rosens lif.

Efter Swinburne.

Från djupet af grönskande lunder
och sommarens drömmande stunder
till hösten, som bär i sin hand
ett timglas med utrunnen sand,
från parkernas prakt utan like
till gräset vid stenbunden strand,
hur rödt är ej rosornas rike!
hur doftande rosornas land!

Hur kort är ej rosornas lefnad,
från knopparnas stofria väfnad
till blommornas vissnande rad!
Från gröna till gulnande blad,
från fröjder till minnen, som sakna,
från kraft, som är liffull och glad,
till krafter, som domna och slakna,
från daggens till drifcornas bad!

Ja, kort såsom kärlekens fröjder,
från lidelsens strålande höjder
till ledsnadens skuggiga dal,
från varmaste känsla till fal.
Likt flarnet på ilande strömmar
den följer och äger ej val,
som själen från drömmar till drömmar,
som hjärtat från kval och till kval.

Så kort, som från kärlek bevingad
till kärlek försmådd och betvingad,
så kort som från sommar i brand
till vinter i doala och band,
från jubel i tusende kosor
till vågor, som stelna vid strand,
och regn utaf fallande rosor
i rosornas grånande land.

Sigröd Elmlblad (Toivo).

Minnenas skatt.

Af Erny.

Mimmi — hvar håller Mimmi hus? Lektionen skall börjas!»

Det var en temligen sträf röst, tillhörande guvernanten, som lutade sig ut genom det öppna fönstret och spejade hit och dit öfver den nedanför liggande trädgården.

Lilla Mimmi, som likt ett lösryckt rosenblad eller en liten fjäril fladdrade fram mellan bärbuskar och caprifoliöhäckar, hukade sig ner för att göra sig osynlig och ännu en liten, bara en liten stund till få rå om sig själf bland blommorna, fågelkvittret, de smekande vindarne och alla de stora, rara krusbären... sedan skulle hon strax bli lydig, så lydig...

Men vid en ny maning från mabonne måste hon krypa fram ur sitt gömsle, och — usch, hon kände sig halft som en liten martyr, halft som en liten missdåderska, för såvidt hon nu verkligen kunde reda ut sina känslor under dessa begreppsbedeckningar.

Vid sådana tillfällen hände någon gång, att hennes far, gamle baronen, småleende hviskade till guvernanten: »låt henne leka en liten stund till, fröken! Barn är ju ändå barn — tids nog kommer lifvets allvar.»

En sådan inblandning af kontraorderens natur anses visserligen i allmänhet ej verka godt på barn, och det kunde nog tyckas, som gamle baron med sin efterlåtenhet skämde en smula bort det enda, älskade barnet, »ögonstenen» och »kelgrisen». Men kanhända ändock i detta fall fadersögat såg klart och fadersinstinkten kände rätt, ty hvarken olydig, lat eller själfsväldig blef lilla Mimmi i denna lifsluft af öm vänlighet, endast spelande munter som en liten lärka, vek och känslig för alla goda intryck, öppen och förtroendefull samt, ja, det måste medges, något litet yrhätta, — ty, ack, hela lifvet »lekte ju för henne» i sprittande fröjd och knappt en skugga af sorg drog öfver himlen i hennes barndoms soliga paradis.

Så växte Mimmi upp till en förtjusande vacker, liflig och hjärteglad flicka, som genom börd, intelligens, uppfostran och rikedom syftes själfskrifven till all den lycka och glans, lifvet kan erbjuda.

Mimmi blef föremål för en trägen hyllning, friare svärmede kring henne som flugor kring sockerbiten, men leende och oberörd sväfvade hon fram genom svärmen — tills hon plötsligt stannade, fångad af sitt eget hjärtas böjelse.

Då människor gifta sig, ställas helt beskäftigt alla möjliga horoskop för deras framtid, och merendels, gunås, ej de bästa. Alltid finns det något högst betänkligt att ruska på hufvudet åt.

Och hur mycket fanns det ej här!

Mimmis far hade hade lidit stora förluster; en vacker dag kanske förmögenheten var noll — jo, jo men! Och hennes man hade då alltid varit fattig som en skåprätta. Och hvad kunde hon för något, hvad hade hon egentligen lärt sig? Att kokettera, spela piano, skratta och dansa var väl egentligen allt hvad

den där lilla modedockan kunde! Hur skulle de där fina, smala fingrarna orka taga ett tag med pröfningens hårdhandkar?

Ja, så där ginge det, när man rusade åstad och gifte sig af kärlek och inte hade någon barlast af nyttig kunskap med sig ut i lifvet...

Och hufvudruskningarna blefvo allt ifrigare. Gissningarna bestyrktes i ett afseende: en dag stod Mimmi som en fattig, ung hustru vid sidan af en fattig, ung make. Men i ett annat afseende svek horoskopet — det var för märkvärdigt! Hela världen stirrade med vidöppen häpnad på de unga, fattiga makarne, som omöjigen tycktes kunna förmås att se riktigt olyckliga och handfallna ut i sin svåra pröfning.

Utslaget öfver Mimmis opraktiska uppfostran innehöll nog en del bitter sanning, men man glömde i alla fall att taga med i beräkningen det måhända dyrbaraste arvet, hon fått af sina föräldrar: minnet af en kärleksomgärdad, sorgfri barndom och ungdom — traditioner, ägnade att styrka och förtjänta att värdas, ett heligt, oförstörbart moraliskt arf. — Och därför begick man en felräkning.

Det var emellertid nästan så, att man kunde förarga sig öfver denna gäckande ohållbarhet hos en så tvärsäker profetia. Men man kunde gärna också släppt in litet beundran och aktning midt i den allmänna förargelsen, ty sådana voro sannerligen dessa båda unga människor värda, och kanske i all synnerhet den unga friterrinnan, rikedomens och öfverflödets barn, den en gång firade och fjasade skönheten, hvars lif varit en dans på rosor och som nu med glad jämmod kunde bära fattigdomen.

Hvar och en hade väntat, att hon skulle digna förkrossad och hjälplös ned under det oväntade hårda slaget, men de länge förberedda och ättiksyrade beklagandena måste förstumade stanna på tröskeln till det hem, där lycka och lefnadsmod tittade fram ur hvarje vrå, där ett par glada barn jollrade och sjöngo och där en liten fru med uppkafade armar i köket fjällade fisken, så att de små, mjuka fingrarna rodnade och blödde. Men hjärtat måtte däremot ej ha blödt, att döma af hennes belättna och frimodiga uppsyn.

I hennes garderob finnas endast några få dräkter och dessa visst icke af dyrbart eller modernt slag, ty hon har valt tyget efter sina nuvarande förhållanden och själf sytt kostymerna, hvilket till en början var ett ganska trassligt problem.

»De ha också blifvit därefter!» skämtar hon med en liten korrigerande jämkning på ett par plisséer, som troligen aldrig låta sig korrigeras. Men hur det är, känner hon sig likvisst en smula stolt öfver sin första lärospån, alldeles som hennes man öfver henne själf.

Ni träffar om lördagarne unga frun framför tvättbaljan eller till och med — i jämnhöjd med skurbaljan på golfvet.

»Det är ju så lätt undanstökadt,» påstår hon, »det är ju bara två rum!»

Den första matlagningen blef det både si och så med. Det var åtskilligt, som blef vidbrändt, för mycket saltadt eller för litet kokt — och det var en för kostlig historia, alltihop! Hon kunde ej låta bli att skratta åt den lustiga säsen, som hon haft det värsta besväret med, som hon tänkt göra till ett litet skrytaktigt mästestycke och — som mycket riktigt stelnat till gröt. Men ögonblicket därpå blef hon allvarsam och trodde, att Hugo kanske blefve ledsen på henne, för det hon skämt bort maten.

Det enda svar Hugo hade var, att han hastigt reste sig upp och kramade Mimmis huf-

vud till sitt bröst, och då deras blickar sedan möttes, stodo de fulla af tårar — men det var bestämdt ej af ledsnad.

Ja, de voro två stora, lyckliga, lefnadsvisa barn.

»H-v-a-r,» frågade en emfatiskt, »har den lilla friherrinnan fått allt sitt mod och all sin huslighet ifrån?... K-u-n-d-e någon tro det om den där lilla bortskämda damen, som bara hade sitt söta ansikte?...»

»Och fattigdomen har inte heller jagat kärleken på porten, tycks det,» reflekterade en annan, betänksam öfver gamla teckens svekfullhet.

Se, där hade man, förstås, uppslaget till en förklaring. Hon var kär i sin man, kär som en nyförlovad toka ännu — så länge det nu varade — och då vet man ju, hur långt en kvinna kan gå i själförsakelse och uppoffring.

Nåja, den förklaringen är icke så oäfven, men omfattar ändock blott en del af hela den stora, vackra verkligheten, som djupast ligger till grund för all denna ståndaktighet i pröfningen, all denna lycka i fattigdomen.

Vi kunna tränga ganska nära ned till denna grund, om vi göra ännu en titt hos det unga paret, icke då frun går i hushållsbestyren, utan t. ex. då de båda efter middagen »hålla skymning» en stund; ty midt i sitt eljes rast löst sträfsamma lif ha de verkligen råd att kosta på sig en sådan liten förströelse, och det är visserligen en Guds välsignelse med den!

Sedan ni några minuter åhört deras glädliga samspråk, där de sitta sida vid sida i soffan med öfverdrag af blomligt kattun — förefaller det er ej, som om luften rundt om er började befolkas af en skara muntra och vänliga andar, som än i lekfulla upptåg svärma kring under skratt och glam, än med blidt allvar i den djupa blicken sluta liksom en skyddande och förenande ring kring de båda makarne, är det icke en hel liten värld, som målad i vexlande episoder och bilder och mestadels i ljusletta, varma färger drager förbi ert öga som ett mångskiftande panorama?

(Slut i nästa n:r.)

”Bör kvinnan ha rösträtt?”

Ett mass-möte.

Bref till Idun.

London i juni.

»Bör kvinnan ha rösträtt?» (Shall women have the vote?), det är f. n. en af Englands brinnande frågor. Denna fråga skulle besvaras på ett massmöte för några dagar sedan af »representative women» från olika rösträttsföreningar inom England, Skotland, Irland och Wales, liksom från Amerika och Nya Zeeland.

Är efter år hafva motioner för kvinnans rösträtt förekommit vid parlamentet, är efter år kämpas härför af både män och kvinnor med allt större kraft, allt större vältalighet, allt mera samlad styrka och mer fulländad organisation. Så säga Englands kvinnor: »Vi begära rösträtt, därför att vi äro medborgarinnor, som böra äga någon talan angående de lagar vi ha att lyda; vi betala skatt och böra därför ha en röst med om användandet af allmänna medel; vi önska förbättring i lagar, som närmast angå hemmet, arbetande kvinnor och barn, dryckenskap, spel och sedlighet — och utan rösträtt ha vi intet gehör.»

Det var i den stora, nya »Queen's Hall» — rymmande ett par tusen personer — som detta möte skulle hållas, och ett »overflow meeting» i en »hall» midt emot för dem, som ejingo rum i Queens Hall. Lady Henry Somerset — president för den stora »temperance»-föreningen, »British Women's Temperance Association» — presiderade. Den stora platformen var, som vanligt vid möten anordnade här af kvinnor, klädd med grupper af växter och blommor, och denna, såvä

som salen i öfrigt, var till trängsel fylld af män och kvinnor till ungefär lika antal.

Lady Henry Somerset öppnar mötet med ett tal, lika värtaligt som genomträngd af den finaste kvinnliga känsla, liksom denna ädla kvinna i allt ledes af de högsta motiv att verka för som är sant och godt.

Efter det den vördnadsvärda mrs Pearsal-Smith ledt församlingen i en kort bön, fick sir John Hall ordet. Han har nyligen kommit från Nya Zeeland, där han varit premiärminister och kraftigt medverkat till att kvinnorna därstädes, som bekant, förra året erhöilo rösträtt, efter en hård 15-årig kamp och efter att motioner 8 gånger varit före vid parlamentet. Sir John ger en historik af frågans gång och de svårigheter, som hade varit att bekämpa, talar om hur de första förslagen gingo i papperskorgen, om huru de vanliga inkasten framlades, men hur frågan allt mer och mer växte i popularitet och slutligen, efter otroligt arbete, gick segrande igenom. Och hvad är resultatet? Jo, att inga af de bebådade sorgliga följderna uppstått, men att de nyligen hållna valen gingo för sig med ovanligt lugn, städat och hyggligt. Kvinnorna, som till största möjliga mängd begagnade sig af sin rösträtt, hade, utom den goda ton de gäfvö åt det hela, så kraftigt inverkat på valen, att vida bättre män än förr blefvo valda, hvilket allt nu erkännes af motståndarne. De som tjänstgjorde vid valurnorna sade, att de hellre vill ha uppsikt öfver 200 kvinnor än 70 män. Till sist sade han: »Jag hoppas att snart åter få besöka England och är öfvertygad, att jag då skall få se dess kvinnor äga rösträtt för att nyttja den till sina landsmäns väl.»

Miss Frances Willard, amerikanska och en af vår tids ädlaste kvinnor, president för världsnikterhetsföreningen, uppträder nu. »En sådan man,» säger hon om sir John Hall, »ökar min tro på hela den öfriga mänskligheten; det tog 2,000 år af kristligt hemlif att frambringa honom!» Hon framhåller i sitt tal nödvändigheten af att vinna kvinnan i allmänhet, »the average woman», för saken, och hennes utmärkte tal, fullt af blixtrande kvickhet, är ständigt afbrutet af skratt och stormande applåder, däri män i allmänhet äro starkast. Man kan applådera här i landet, och ve den talare och talarinna, som ej tätt och ofta är afbruten af sådana bifallsyttringar. Men de *kunna* också tala dessa män och kvinnor, som här uppträda offentligt!

Nu kommer turen till mrs Shepherd, en Nya Zeeland-»valkvinna», som börjar sålunda: »Jag tror man bedt mig uppträda här i kväll för att kunna visa en kvinna, som utfört den mycket märkvärdiga saken att skriva sitt namn på en bit papper och rösta för en medlem af parlamentet.» Men hon har gjort vida mera, denna mrs Shepherd, ty hon har stått i spetsen för rösträttsfrågan i Nya Zeeland, och utan henne, sade sir John Hall, hade saken ej nu gått igenom. Hon bestyrker sanningen af allt hvad han för öfrigt sagt och beskriver nykterhetsfrågans ståndpunkt i sitt hemland och den inverkan kvinnans rösträtt redan haft därpå.

Efter lysande tal af några af rösträttsfrågans främsta förkämpar, mrs Wynford-Phillips, mrs Ormiston Chant — kvinnlig predikant — samt mrs Amie Hicks, ledare för kvinnliga arbetareföreningar och själf tillhörande arbetarnes led, sjunger madame Antoinette Sterling en högstämd sång. Därefter talar mrs Scatcherd från Skottland och till sist en ung amerikanska, mrs Stanton-Blatch. Hon är dotter till den ännu levande mrs Elizabeth Cady Stanton, en af kvinnofrågans första förkämpar i Amerika, och hvars lifsgärning lady Somerset så vackert angaf i sitt tal. Denna vackra, unga kvinna talar med ett lif, en värme och en entusiasm, som tydligt visa att hon tillhör den andra generationen af talarinnor och att hon lefvat hela sitt lif i kvinnorrörelsens medelpunkt.

Det högst intressanta mötet avslutas med ännu en sång af madame Sterling och det allmänna antagandet af resolutionen om en skrivelse, påyrkande en paragraf om kvinnlig rösträtt vid behandlingen af the Registration Bill, samt om insändandet af en petition till parlamentet, till hvilket ändamål namn vid detta och flere föregående möten insamlats.

Anna Fleetwood Derby.

Sen till, att *Idun* och *Iduns Modetidning* finnas hos alla edra bekanta!

Madame Carnot.

Den blodiga martyrdöd, som helt nyligen drabbat den franska republikens president och uppskakat hela den civiliserade världen, har samlat allas — och naturligtvis icke minst kvinnornas — djupa medkänsla kring den efterlämnade familjen, den sörjande makan. I tidningen *Le Journal* har en af Frankrikes ypperste skriftställare, *François Coppée*, gifvit en varmhjärtad tolkning åt dessa känslor, hvilken vi här meddela.

* * *

I lördags afton satt m:me Carnot i sin avantscen på Opéra-Comique och åhörde representationen af Falstaff.

Hon var nöjd. Hennes man, hvars hälsa under sista tiden ingifvit henne oro, befann sig nu bättre och hade begifvit sig på väg till Lyon. Lugnad, men ändock litet orolig för hans del med anledning af resans besvärligheter och alla de åtföljande ceremonierna, hade hon anbefallt honom åt personerna i hans svit. »Se till, att han inte stannar för länge uppe, att han sparar sig.» Ty m:me Carnot är en exemplarisk maka och moder. Hon visste honom därnere mottagen med entusiasm, småleende mot alla, utdelande hälsningar. Trogen sin roll, sina plikter som halft suverän, hade hon velat visa sig på teatern för att applådera Verdi, den vördnadsvärde mästaren, hvars harmoniska snille hade liksom smidt en föreningslänk mellan de två latinska folken, som på ett så beklagensvärdt sätt råkat i tvådräkt.

Hon satt i sin loge, ett föremål för allas diskreta, men uppriktiga sympati. Såsom alltid erfor mängden en känsla af nöje i hennes närvaro. Oaktadt allt dåligt, man säger om oss och vi säga om oss själfva, äro vi en nation af präktiga människor, och ännu i går voro vi lyckliga öfver att i spetsen för den sociala hierarkien se denna värdiga och utmärkte personlighet. Alla smålogo på afstånd mot detta älskvärda, rena ansikte. Man beundrade de höga dygder, som utmärkte statschefens maka, och detta så mycket mera som man visste, hur hon utvecklade dem, med så mycken enkelhet och behag. Då Frankrike hade gäster att emottaga, då var det med stolthet vi kunde visa dem — vid sidan af den förste medborgaren, på den mest framskjutna platsen och såsom en prydning för fäderneslandet — denna nobla kvinna.

Hur blygsam m:me Carnot än må vara, har hon ofta måst märka och ofta måst känna sig lycklig öfver den hängifna vörnad, hvarmed hon alltid omgifvits. Och härom kvällen i den lysande salongen, inför den utvalda publiken, hade hon kanske ännu en gång, vaggad af musiken, denna ljufva förnimmelse, som värmdes hennes hjärta.

Men morgondagen! . . .

Nej, man kan ej tänka därpå, utan att rysa! . . . Hon sitter lugnt i hemmets sköte. Genom Elyséepalatsets öppna fönster strömmar den varma juninattens rosendoft. Då visar sig plötsligt en trotjänare med bestörtning målad i sitt ansikte. Det är den första, förfärande nyheten! Och så jaga telegrammen oafbrutet hvarandra, telegram, i hvilka orden flamma af blod. O, denna nattliga resa, den skumma bangården, där anghästen, i hast sadlad, frustar, den arma makans afärd med hjärtat sönderslitet af ångest och smärta, bland alla dessa män med dystra ansikten och lågmäld röst! . . . Ack, taget

må rusa aldrig så blixtnabbt fram genom nattens mörker. Den olyckliga skall komma för sent. I Dijon, ungefär halfvägs, får m:me Carnot känna den bittra sanningen. Hennes make är död. Äfven hon har nåtts af mördarens dolk! . . .

Jag kan ej slita mina tankar från dessa fasor.

En enda gång har jag haft äran att se m:me Carnot på nära håll och tala med henne. Det var det första året af hennes mans presidentskap och hon tillbragte då slutet af sommaren i palatset Fontainebleu med sin familj. Jag gjorde denna lilla resa för att infinna mig vid den audiens, hon beviljat mig, och för att tala med henne om en framstående, men olycklig kvinnlig artist, som genom sjukdom hotades af grym fattigdom. Aldrig skall jag glömma, med hvilken ifver och värme hon mottog min framställning, hur frikostig och öm hon var i detta fall.

I detta ögonblick, då hon själf i sin tur är nedtryckt af den förskräckligaste bland olyckor och utan tvifvel är utom sig af sorg, står detta minne oupphörligt för mig och rör mig djupt. M:me Carnot har sällan sett mig på de fester, vid hvilka hon med så fulländadt behag gjorde les honneurs, och jag har blott två eller tre gånger infunnit mig vid dem, endast för att få göra min reverens för henne. Jag är föga sällskapsmänniska och ännu mindre salongshjälte, men jag har i dag behof af att säga denna ädla kvinna, att jag lider af hennes lidande, och att visa henne, att skalden, som hon en dag hjälpte att göra en smula godt, icke är otacksam. — — —

Kan det väl gifvas ett mera rörande offer än m:me Carnot, som, utgången ur en medelklass med enkla och blygsamma vanor, blifvit satt att intaga den högsta rang, som där vetat att af instinkt, af takt och välvilja värdigt uppbära sin ställning och som nu plötsligt slungats in i detta drama af blod, i denna världshistoriska fasa?

Ja, jag beklagar henne djupt, och alla människor med hjärta skola beklaga henne som jag. I sin ungdom hade hon säkert aldrig drömt om annat än att blifva en trogen maka och en öm moder. Senare har hon inträdt i det lysande lifvet blott för att följa sin man, hon har funnit sig i att representera — med hvilken hemlig motvilja, utan tvifvel, med hvilken trötthet! — endast för att visa sig värdig den man hon älskade. Och plötsligt lär henne det obevekliga ödet, att allt kräfver sin betalning, till och med det, som man icke eftersträfvat; att lidandets mått står i förhållande till storheten, och denna milda och enkla kvinna får dela drottningars tragiska förtviflan och deras tårar.

Hennes lif är för alltid ödelagd. Hon skall ej finna någon annan lindring i sin smärta än i sina moderliga plikter och i minnets dyrkan af den döde, mot hvilken historien, så ofta orättvis och lidelsefull, kommer att visa sig mycket mild. Ty inför presidenten Carnots blodiga bane hafva de strängaste afväpnats. De vilja blott minnas hans kärlek till freden och arbetet, hans vörnad för lagen, hans samvetsömma redbarhet. De göra honom ej ens den enda förebråelse han möjligen förtjänat, den att icke under tider af fosterländsk förnedring ha höjt det skri af ädelt vredesmod, som Frankrike väntade af honom. De urskulda hans tystnad, ty de ana, hvilken ansträngning den har kostat denne redbare man, de

förstå, att han ansett sig göra sin plikt, då han icke talade.

Presidenten Carnots bild, som förut syntes något färglös och matt, har efter dolkstyngnet omstrålats af mycken värdighet, ja, till och med storhet. Hederslegionens band, som han bar vid alla officiella tillfällen, skall för hans familj bli en dyrbar, en ärofull relik. De blodfläckar, som färgat det, och som hans änka nu betäcker med sina kyssar och tårar, bära vittne, att Sadi Carnot var värdig att intaga den första platsen, emedan han vetat att dö ädelt, dö behjärtadt, svärdets död, höfdingens död.

François Coppée.

Lyckönskningsadressen

till

Kronprinsessan Lovisa af Danmark.

Samlen namn under adressen till kronprinsessan Lovisa, Carl XV:s dotter! Senast den 16 juli måste alla de listor, hvilka åtföljde förra numret af Idun, vara återkomna till redaktionen. Rask handling är således af nöden. Och ju flere namn, dess bättre. Vi taga ock för gifvet, att här en hvar med glädje skall gå till verket.

Blått blod.

Skiss för Idun af *Jane Gernandt.*

När mademoiselle tog papiljotterna ur sin tunna, svarta lugg och af gammal vana fuktade de svarta bågarna öfver sina något insjunkna, hvassa, bruna ögon med en smula saliv — ett ofelbart medel att få dem vackra — visste Barbro Richissa och Hans Kristian von Lewen-Biedecke, att det var tid att hälsa på farmor, som satt nere på verandan och hörde fröken Kurk läsa tidningarna. Och då farmor såg barnen komma ned för den breda trappan på hvar sin sida om mademoiselle, log hon med sin lilla förnäma mun, där en enda lång framtand haft den artigheten att sitta kvar, och sade, vänd till sin sällskapsdam: »Man skall få se, att deras pappa tycker, att de vuxit, när han kommer hem.»

Flickan var sex år gammal och bar en lång, hvit klädning, som nätt och jämt visade hennes små blanka skor, och gossen var klädd i sjömansblus och långbyxor, som togo sig mycket egendomligt ut på hans lilla gestalt. Men det lustigaste hos denne lille man på fyra år var icke kostymen, utan dragen i detta ansikte, som var den lefvande reproduktionen af släktporträtten inne i salen. Hufvudet var långt och smalt med en spetsig hjässa och en hög bländhvit panna, som nästan doldes af det glesa, jämnklippta, rödblonda håret. Ögonen voro mycket stora och af en klar ljusblå färg, och den mycket långa näsan slutade i en bred, platt klump, men det mest karaktäristiska i denna fysiologi var ändå munnen med sin utskjutande underläpp, fast och röd som ett klufvet körsbär, och de små tvära tänderna, som han höll hopbitna med ett uttryck af frenetisk energi. Den

lilla flickan hade samma typ, men mindre utpräglad, mindre karaktäristisk, och som hon sträckte sig fram emot farmor, ljusklädd och graciös, stödd på de yttersta spetsarna af sina små skor, med det krusiga rödblonda håret utåt ryggen och den lilla munnen halföppen, såg hon ut som en liten roccodam, sprittande af nycker och lif. Gossen hälsade stelt med en kyss på hand och en bugning — han hade aldrig brytt sig mycket om farmor. En enda människa hade uppfyllt hela hans existens — det var hans far, som han omfattat med en tillgifvenhet, så häftig som en liten hunds, och det hade aldrig funnits något till öfvers för de andra.

»Jag kan hälsa barnen ifrån pappa,» sade farmor. »Jag har haft bref i dag.» Flickan smålog och sade »tack», men gossen sade ingenting: pappa hade spelat honom ett spratt, som han hvarken kunde fatta eller förlåta — han var ute på bröllopsresa med en ny grefvinna. Och bara för att han kom att tänka på henne, blef han så ond, att han slungade sin boll långt ut i trädgården, men det var icke väl gjort, förrän han själf gick ut och hämtade den, och därefter fortsatte han helt lugnt sin vandring ut på stora landsvägen. Nu som alla andra dagar skulle han och hans syster före andra frukosten göra en promenad med mademoiselle.

»Monsieur Hans, n'allez pas trop vite, restez avec nous,» ropade mademoiselle oupphörligt, men han brydde sig icke mycket om henne; han gick ungefär som han hade lust till och var ibland ett långt stycke före, ibland ett långt stycke efter.

Barbro var tvungen att hålla jämna steg med mademoiselle; hon läste upp sin fabel: »Bonjour monsieur du Corbeau — Que vous etes joli, — que»

»Mais qu'est ce que vous faites là, mademoiselle Barbro?»

Den lilla hade stannat midt på landsvägen framför den röda stugan, där en af grefvens torpare hyrt ut ett rum åt någon liten familj, som bodde på sommarnöje, och hon nickade af alla krafter till en pojke, som var litet större än hon, och som hade den djärfheten att stå innanför den lilla trädgårdstjäppans grind och skrika: »Barbro!»

Mademoiselle drog flickan med sig: »Voyons, voyons — är det så ni läser upp er fabel?»

Och barnet fortsatte ovilligt, med uttråkad stämma: »Que vous etes joli, que vous me semblez beau,» men i detsamma hördes ett brak af grenar och mademoiselle såg monsieur Hans försvinna bakom hallobuskarna vid vägkanten: »Olycklige, hvad gör ni!» ropade hon och rusade efter honom och fick fatt i hans ena arm, just som han höll på att rulla ned i diket, men långt ifrån att vara henne tacksam för hjälpen betraktade han henne hotande, med rynkade ögonbryn — »en chien de faïence» som hon tänkte för sig själf.

»Min boll,» sade han. »Jag skall ha min boll.»

Det fanns ingen hjälp. Han ville ha sin boll, och han skulle ha sin boll, om det så gällt att gå igenom eld. Och hon fick lägga sig på knä och söka efter skatten, men när hon äntligen funnit den, var det knappt, att hon fick »tack» en gång. Monsieur Hans tog bara emot den, torkade den, gaf den en sträng blick och sade: »Hör du, hvad skulle du där för, du!» Och så klätt-

rade han, fast och bestämdt, med sammanbitna tänder uppför dikeskanten.

Fransyskan följde försiktigt efter, och när hon kommit upp, stod hon ett ögonblick stilla och såg sig om åt alla sidor: Mademoiselle Barbro var försvunnen. Hon hade begagnat sig af sin frihets dyrbara ögonblick för att springa och hälsa på sin vän.

Och nu stod hon i den lilla trädgårdstjäppan bakom den röda stugan och betraktade mycket uppmärksam en låda af bräder, som pojken höll på att spika ihop.

»Tror du inte, den blir för stor?» frågade hon.

»För stor?» upprepade pojken. »Men han sträcker alldeles vådligt på sig, må du tro.»

»Gör han?» sade hon, djupt intresserad. »Hvar har du honom? Får jag se!»

»Han» låg under en krusbärsbuske, pietetsfullt insvept i en tidning, som pojken långsamt vecklade upp. »Min bror säger, att det är den största katt han någonsin har skjutit, och han var riktigt glad, när han kom åt att knäppa den. Han har snott omkring här efter kycklingarna; nu kan de åtminstone få gå i fred.»

Den lilla flickan stod tyst och såg på djuret; därefter vände hon sina stora blåa ögon till gossen: »Hvad hette han?» frågade hon.

»Inte vet jag! Jag tror inte han hette något. Det var en löskatt,» sade han.

Hon tänkte öfver denna upplysning: »Man är väl ändå tvungen till att sätta någonting på grafven,» sade hon. »Man kunde skriva 'Mimi' — fast då blir väl farmor rädd, då tror hon väl strax, att vi har tagit hennes katt, för den är då alltid ute och springer.» Hon funderade ännu ett ögonblick: »Jag skall tala med Hans om det,» nickade hon afgörande. »Jag vill, att han skall begravas i parken, midt för hundarna — inte bredvid dem, utan på andra sidan; — det skall bli kattornas rad.»

Gossen vecklade de dyrbara lämningarna in i tidningspapperet. »När skall jag komma med honom?» frågade han.

»Kom så fort du får lådan färdig.»

»Är du där då säkert?»

»Säkert,» sade hon.

»Mademoiselle Barbro, mademoiselle Barbro,» ljöd det utifrån vägen. »Hvar är ni då!»

Flickan steg ut igenom grinden, säker och graciös i sin långa, hvita klädning. »Här är jag,» sade hon. Och när hon kommit ända in på mademoiselle, lyfte hon upp sitt lilla ansikte och frågade: »Hvad är det ni vill?»

»Comment? Hvad jag vill! Och det frågar ni? Mais c'est trop fort. Hvad jag vill? Er fru farmor har anførtrott er åt mig, för att jag skulle ha er under min uppsikt, inte för att ni skulle springa hvart er lyster och tala med hvilka gatpojkar som helst. Eller känner ni dessa människor? Känner er fru farmor dem? Mademoiselle, jag bär ansvaret för er uppfostran, och jag fordrar, att ni lyder mig, och om inte min auktoritet är er tillräcklig, ser jag mig tvungen att vända mig till fru grefvinnan...»

Den lilla ryckte på axlarna alldeles som mademoiselle och sade likgiltigt: »Si ça vous fait plaisir. Oh oui — si ça vous fait plaisir.» Men så blef vreden henne öfvermåktig; hon sträckte blixtnabbt ut sin, lilla tunga. »Din otäcka!» ropade hon. Mademoiselle kunde icke misstaga sig om

gesten, och hon förstod till och med det främmande ordet: »Vrai!» sade hon. »Det går för långt. Mademoiselle Barbro, je n'ai rien à vous dire, det är till er fru farmor jag har att vända mig.» Och hon gick beslutsamt framåt landsvägen, öfver den nykrattade gården och bort till verandan, där gamla grefvinnan ännu satt och solade sig i sin bekväma stol.

De två små följde trofast efter. »Hvad hon är otäck,» mumlade flickan. »Kan du tåla henne?» frågade hon sin bror.

Monsieur Hans öppnade litet på de små sammanpressade läpparna: »Nej,» sade han kort och bet ihop tänderna igen.

(Forts.)

Några blad ur Helgeandsholmens historia.

Tecknade för Idun af Ellen Fries.

Den lilla strömmoflutna ö, nedanför Tessins ståtliga koungaborg, som f. n. bär namnet Helgeandsholmen, har under de sista årtiondena och ännu mera under de sista åren dragit till sig hela landets blickar. Hög och låg, lärd och olärd, man och kvinna, alla hade sina åsikter, sina önskingar om denna holmes framtid och kämpa därför med en värma och lifaktighet, som ej äro vanliga i vår nord. Men så gäller det ock medelpunkten i det sköna Stockholm, alla syenscars stolthet.

Hufvudstaden brukar ju kallas landets hjärta, och vi skulle vilja kalla Helgeandsholmen hjärtats centralcell — och det antingen vi tänka på dess läge eller på det, som ligger i våra tankar — dess historia.

* * *

Ursprungligen lågo i den brusande strömmen tre små öar, alla tre tillsammans ej så stora som hälften af den nuvarande Helgeandsholmen. De två västligaste kallades Stockholmarne, den östligaste och minsta, ett litet skär (den n. v. Strömparterren), kallades Rackarholmen. På den osäkra förklaringen af dessa gamla namn våga vi ej inlåta oss, ej heller på skälet, hvarför staden, som småningom uppväxte på en annan holme, vår nuvarande »staden mellan broarne», tog namnet Stockholm.

Småningom började man kalla den större af Stockholmarne, den som låg närmast staden Stockholm, för *Helgeandsholmen*.

Detta vackra namn fick den af det s. k. Helgeandshus, som där anlades redan i början af 1300 talet, således endast omkring ett halft århundrade efter sedan den närbelägna staden genom Birger Jarl erhållit sina privilegier och blifvit befästad.

* * *

Ofta skildras medeltiden endast såsom våldets, barbariets och vidskepelsernas tidevarf, och man glömmar, att det onda låter i häfderna mera tala om sig än det goda, och att medeltidens barnsligt fromma tro utvecklade en icke obetydlig kärleksverksamhet.

Sålunda byggdes äfven då hospitaler åt sjuka, gamla och orkeslösa. Dessa stiftelser betraktades såsom en frukt af Guds Andes verksamhet i människornas hjärtan och kallades »Guds hus» eller »Helgeandshus».

I en gammal urkund från vår medeltid heter det just härom:

»Då den högste konungen, Guds son, den allsmåktige Herren Jesus Kristus vid denna tidens slut skall sitta på sin härlighets tron och gifva hvar och en efter hans förtjänst, då skall han förkunna, att den hjälp och tröst, som af kärlek till honom blifvit bevisad mot fattiga och sjuka, har blifvit bevisad mot honom själf, enligt ordet: Jag var främling, och I härbeheraden mig, sjuk, och I besökt mig. Förmodade af tanken härpå hafva några barmhärtige män, hvilkas fromhet aldrig skall glömmas, som sågo och hörde att många fattiga af brist på härberge, isynnerhet vintertid, fingo utstå det yttersta elände, så att de ofta af brist på kläder dogo af köld eller sjuka eller döende fingo ligga på gator och torg, på den Helige Andes tillskyndelse gifvit allmosor af sina af Gud dem förlånade ägodelar, för att till ett härberge för fattiga och till behöfvande sjukas nytta en boning måtte uppbyggas, som i sanning skall både kallas och vara ett Guds hus.»

En af de fromme män, som genom sin frikostighet understödde Stockholms Helgeandshus, var den olycklige hertig Waldemar, som omkom af svält på Nyköpings slott 1317. Han gaf själfva byggnadstomten till Helgeandshuset, som synes uppförts ungefärligen där det nu rifna kungliga stallet har legat, öster om den bro, som i Västerlånggataus förlängning var slagen öfver den då mycket bredare strömmen.

Helgeandshuset var sålunda främst ett sjukhus, dock ej för de stackars spetelske, som fingo bo långt utom staden vid S:t Görans kapell, där nu Johannes kyrka ligger. Det var vidare ett härberge för fattiga resande, särskildt för dem, som kommo så sent på kvällen till staden, att de ej släpptes in öfver dess bro och genom dess befästa port. Ingen fattig fränling fick där nekas husrum öfver natten. Helgeandshuset var slutligen ett hem för gamla personer, som därstädes tillförsäkrade sig mot en viss afgift kost och husrum till döddagar. Att sålunda inköpa sig på Helgeandshuset kunde nog ha sina olägenheter. De gamle fingo ej ha sina egna tjänare, de fingo ej behålla sina husdjur med undantag för katter, och de måste underkasta sig Helgeandshusets alla föreskrifter. Dessa torde dock ej ha varit mera betungande än de, som förekomma i ett dylikt hem i våra dagar; de gamla fingo läkarvård och själavård och en säkerhet till personen, som den tiden var lika eftersökt som nervlugnande stillhet i det nittonde århundradet.

Helgeandshuset förestods af Stockholms förnämste borgare och det togs i våra konungars och riksföreständares särskilda hägn.

Det ihågakoms ofta i testamenten med gåfvor i penningar och jord och synes med tiden blifvit en ansedd stiftelse. Långvariga processer för att af giriga och sluga arfvingar utbekomma den jord, som till Helgeandshuset donerats, omtalas ofta i häfderna, liksom man finner att donationerna understundom gifvos med särskilda föreskrifter, såsom då t. ex en viss rådman Wilkin Stenkingar i Stockholm gaf en tomt »till linnelakan åt Helgeandshusets hjon.»

Stiftelsen blef rik, fick många stora gårdar på Norrmalm och annorstädes, men kom aldrig att äga hela holmen. En del däraf tillhörde andra inrättningar, och vid lilla Stockholmen hade Klara kloster sina kvarnar.

Småningom blef holmen befäst; en mur tyckes omgifvit den och stora befästa port-half, sådana som man ännu kan få se i gamla tyska städer, försvarade broarne till staden och till Norrmalm.

Ett kapell hörde till Helgeandshuset, och en öppen plats på holmen tyckes ej saknats.

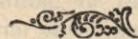
De historiska minnen, som knyts till dessa platser, höra till de tragiska i vår historia. Gärna skulle vi vilja låta historiens fulla dager falla däröfver, men det är ej möjligt. Våra fäder voro som vi själfva tröga och liknöjda för det allmänna lifvets stora tilldragelser, och de historiska berättelser, som kommit till oss från vår medeltid, äro ofta torra och knapphändiga.

* * *

Sveriges rättmätige konung, Birger, hade flytt till Danmark, anklagad för det ohyggliga brottet att hafva vållat sina bröders död i Nyköpings fångelsetorn. Rikets mäktige män hade korat till konung den så ynkeligen omkomne hertig Eriks treårige son Magnus, egentligen af det skälet, att han genom arf hade blifvit konung i Norge, och de ville försöka det ännu opröfvade och därför lockande experimentet att låta Skandinaviens landfast förenade riken styras af en konung. Genom att välja denne Magnus Eriksson till konung förbigingo de den redan förut erkände tronföljaren, Birgers son Magnus, en tapper och ädel furste, som var alldeles oskyldig till fadrens brott, då han för tiden af Nyköpings gästabud vistades i Danmark. Han sökte göra sina anspråk på tronen gällande, men han blef slagen, fången, fördd till Stockholms slott och på de 11000 jungfrurs dag (21 okt.) 1319 ställd inför rätta. Han försvarade sig med oskuldens värdighet, men han stod i vägen för den nyvalde konungen, för herrarnes unionsplaner, och den unge prinsen dömdes till döden.

På Helgeandsholmen gick domen den 23 okt. i verkställighet, sent om aftonen. Prinsen fördes ut från sitt fängelse, en matta var utbredd på marken, han knäböjde på den, och med ett svärdshugg skildes hufvudet från kroppen. Den dödade hade dock varit Sveriges utkorade tronföljare och hans minne kunde utan fara hedras. Stadens prästerskap samlades därför kring den döde, och under klockeklang, med ljus och messång, bars den unge furstens lik till gråbrödernas kyrka, där det nedsattes i hans farfaderns, den store Magnus Ladulås' graf — i den kyrka, som förvarar stoftet af Sveriges störste konungar.

(Slut i nästa n:r.)

Dåligt lynne.

J går sken solen. Man märkte det i hela huset, till och med i köket, där köksan gnolade förnöjd vid sin diskbalja.

I barnkammaren kvittrade det muntert om hvartannat som i ett fågelbo — däremellan hördes en djupare, klangfull fruntimmersröst.

Herrn i huset hörde genast, att mamma var hos småttingarna, och tittade i förbigående in för att en stund glädja sig åt den vackra familjetaflan, innan han begaf sig till sina väntande klienter på byrån. Där solskenet är sällsynt, där vet man att värdera det så mycket mera.

I dag plockar köksan med nervös brådska sina uppköp ur torgkorgen. Hon har smit-

tats af sin matmors dåliga lynne. I dag har hon ej kunnat göra något till lags. Kalf-lefvern är för dyr, fisken icke riktigt fårsk och grönsakerna för knappt tilltagna. Ingenting är, som sagdt, till lags, vare sig i kökets eller herrskapets regioner. De båda äldsta gossarne, som redan tidigt på morgonen fått bannor för oordentlighet på sin bokhylla, smyga sig förstämnda till skolan. Lilla syster, i sorglösheten af sina fem år, visas från frukostbordet till skamvrån, emedan hon vid åsynen af brödernas långa ansikten glömt chokoladkoppen, som hon håller i handen, och som naturligtvis genast — kratsch! ligger sönderslagen på den hvita bordduken. Husets herre harklar sig misslynt bakom sin tidning, när mamma leder sin gråtande favorit till barnkammaren.

Ja, det är för olyckligt att hans eljes så förträffliga fru skall på detta sätt öfverlämna sig åt utbrott af dåligt lynne. Det stör oupphörligt hans familjelycka och förbittrar för honom många eljes sköna stunder.

Förr, när de voro nygifva, hade han oroat sig öfver skuggorna i sin hustrus ögon. »Hvad fattas dig, min älskade, har något gjort dig ledsen?» »Ack nej, ingenting. Lämna mig bara i fred!» Svaret gjorde honom häpen. Var det möjligt att en älskad hustru kunde utan orsak visa sin man ett ovänligt ansikte och jaga bort solskenet från den husliga härden?

Senare hade han brusat upp: »Försök då att lägga band på dig, när ingenting i världen fattas dig, utan du bara är vid dåligt humör.»

Naturligtvis följde alltid en scen. För att undvika detta gick han slutligen så mycket som möjligt ur vägen för sin hustru. Då hon så på kvällen satt ensam och barnen sofvo, grämde hon sig öfver, att mannen ej tog mera hänsyn till henne. Som om inte han också många gånger kom hem från byrån vid dåligt humör. Han fann naturligtvis tusen skäl därför, som borde respekteras, men om hon ej kunde låta bli att förarga sig öfver tjänarne och barnen, skulle hon aldrig få låta märka detta — skulle låtsas som om det ingenting vore!

Nej, detta är i själfva verket ingenting. Obehagen och motigheterna i mannens verksamhet äro af långt större betydelse. Hvarken tjänstfolkets förseelser eller barnens rätt ofta oskyldiga odygder äro något ondt, som ej kan afhjälpas. Det enda verkligt onda är ert eget dåliga lynne, min fru. Se blott på er själf en gång lika kritiskt som ni skulle göra, om det gällde första bästa väninna eller någon af ert tjänstfolk. Ni afskedade till sist er eljes duktiga barnfröken, emedan hon jämnt och ständigt visade en trumpen min. Men ert periodiskt återkommande dåliga humör är värre än frökens kroniska butterhet. Den senare kan bero af ett verkligt själs- eller kroppslidande; ert dåliga lynne är endast följden af illa behärskad nyckfullhet och retlighet.

Ingen man kan i längden älska en vresig hustru; inga tjänare kunna någon längre tid komma till rätta med en sådan matmoder, och hvilket sorgligt ansvar för en moder, som med sitt dåliga lynne dämpar barnens skratt och kväver deras naturliga glädtighet!

M. M.

Ur notisboken.

Drottningen afreste med extratåg kl. 8,30 i lördags afton från Helsingborg öfver Hesselholm till Tullgarn. I tisdags fortsattes resan från Tullgarn med ångfartyget Sköldmön till Hufvudsta, där ekipage mötte till Ulriksdal. Drottningens besök å Ulriksdals slott gällde närmast hennes afhållna trotjänarinna kammarfröken Märtha Eketrä, hvars hälsotillstånd är mycket oroväckande. På torsdags afton anträdde h. m:t, via hufvudstaden, resan till Norge.

Hemkommen från Kongo. Från Mukinbunga i öfre Kongo har fru *Ruth Walfridsson*, född *Dorph*, änka efter den för ett år sedan i Kongo aflidne missionsläkaren dr. K. Walfridsson, nyligen återkommit till hufvudstaden för att hos anhöriga hvila ut efter en treårig vistelse i de svartes värlädel. Fru Walfridsson, som i Paris genomgått en kurs i sjukvård, har efter sin mans fränfalle delvis fortsatt dennes praktik bland befolkningen i Mukinbunga och trakten där omkring samt därjämte meddelat ett halft hundratal negrer af olika åldrar och kön undervisning i läsning och skrifning på fiotispråket, hvilket hon är fullt mäktig.

En moder.

En lifsbild från den nya världen, för Idun
af
Hilma Angered Strandberg.

(Forts.)

»Jag är inte van vid det, man gör inte sådana saker själf hemma — det göra tjänarne.»

»Hvad i all världen göra fruarna då?»

»De göra väl detsamma, som era fruar göra, de, som inte gå och slafva själfva.»

»Åh bevars? Var ni så rik i Danmark?»
Gummans mungipor drogos misstroget nedåt.

»Jag var af bättre folk,» gnisslade Hanna röd och ond — »man behöfver inte vara rik för att ha tjänare där...»

»Ne — nej, det syns på emigranterna, som vi få ta emot,» hånade hon — »de ha ju inte kläderna på kroppen... Hur kan man ge fruntimmer en så dålig uppfostran, att di inte lär sig sköta ett hus utan att vara beroende af hjälp — fasligt opraktiskt — hunej...»
Det stack den gamla, att Hanna ansåg Nya världens idéer liksom mer plebejiska — hon förstod det nog.

Hanna var så förargad, att hon tvärt gick in och smällde dörren efter sig. Det var precis, hvad hon brukade säga själf i forna dagar — men!

Hennes läppar krökte sig, under det hon gick fram och tillbaka och lugnade både flickan och sig själf... Hon hade ju aldrig sagt ett ord om det... men nog borde de väl se af sig själfva ändå... att — att hon var af annat folk än de. När det kom till kritan, så nog var det naivt, att de bodde om hvarandra så här: postmästare och slaktare och redaktörer och doktorer och kolkörare — i likadana hus nästan — och talade och umgicks med hvarandra, precis som om det ingen skillnad vore... och den kunde ju ändå inte borträsoneras.

Men Hannas bitterhet gällde egentligen icke detta — hon var sårad öfver, att hon icke fick erkännande i sin tysta hjältebragd, — och hushållssysslorna blefvo henne med ens olidligt tunga. De lågo icke för henne, — och nu hade de mist sin förgyllning.

Mot grannarna blef hon alltmer stram och slutent, hon kände sig förorättad — trött — utsliten.

Så hjälplös hon nu smög ut och in — upp och ned i huset — som en främling, medan amerikanskorna styrde och ställde, städade, sopade, blankpolerade och sände hr Knudsen hit och dit, lastad med uppdrag. Begravningen måste ske redan dagen efter. Entreprenörens fru kom farande i en trilla och snodde omkring lågmäld och viktig, hängde ut den långa hvita rosetten utanför dörren och försäkrade Hanna, att ett så vackert lik kunde utställas med heder hvar som helst.

Åh, hur hon längtade in dit — i det skumma, tysta rummet — hon hade icke ett ögonblick fått vara ensam med sitt döda barn! Man stod på vakt därinne. Det passade sig alls inte. Åh bevara oss väl! De sörjande voro aldrig ensamma med så nära lik. Det hade man väl aldrig hört, så länge man lefvat... Och hon måste underkasta sig, ty hon kunde icke undvara deras hjälp och stöd.

Under prästens tal satt hon vid sitt barns hufvudgärd och stirrade på det lilla täcka, bestämda ansiktet. Så fast och bestämdt det såg ut i den djupa, ostörda sömnen — hon hade icke sett det förr — som om det så väl hade vetat sin egen väg. Ack, hvad hade det blifvit för en väg manne? — Krossadt, krossadt allt!

Rummet var fullproppadt af folk, klädda i alla regnbågens färger. De sjöngo entoniga sånger och gingo fram och kysste hennes flicka. I dörren stod en karl med ett svart lock, och grannarna trädde fram med hennes sorghatt — hennes vantar.

»Är det så snart?» hviskade hon tonlöst.

Hon såg, att man väntade på något, och så uppfångade hon sin mans tårfulla blick.
»Kysss henne du sist,» sade han ömt.

Och hon kysste sitt barns isiga lilla mun som i en dröm... Men då locket var påskrufvadt, fattades hon plötsligen af ett vildt uppror mot denna erbarmliga ofrihet och ropade med gnistrande blickar och slog armarna om sin man:

»Bär ut den själf, jag tål inte, att de ta i den, åh, har du inte en gång mod att ta ditt eget barn ifrån dem.»

Men entreprenören stod bugande och anmälde lika ceremoniöst som vore det presidentens jordafölje:

»Herr och fru Knudsen.»

Hvarvid makarna spatserade arm i arm ut till den enda vagnen, beskådade af några negerungar och irländska arbetarkvinnor.

* * *

På eftermiddagen gick herr Knudsen omkring och sysslade med allehanda i den ovana stillheten. Han älskade frid och lugn nästan svärmiskt och kunde gå och pyssla och plocka med saker, iklädd sina tofflor och med en cigarr i munnen — i timvis. Och nu var det så tyst — så tyst. Han grät, men bitterheten var bortsmält, han tog en tidning och tände lampan i mörkningen, drog fram två hvilstolar och talade med ett slags tårfull frid till Hanna.

»Kom, Hanna, — kom, stackars lilla hustru — se så — sätt dig nu här — riktigt bekvämt — ska jag läsa högt lite — eller kanske du tar en bok själf — du har nog svårt att följa med.»

Så förunderligt stilla allting var! Från de öppna fönstren kom kaprifolielukt, och skalbagarna knäppte och surrade omkring lampglaset. Båda hade lagt upp fötterna på stolar och vaggade sakt — det var längesedan de haft det så. Den fysiska vilan var ljuflig, och de sutto där timme efter timme, ehuru

Hanna ej kunde läsa — hennes hjärta krympte ofta samman af ångest, och hon kved sakta.

Hemkomsten var det värsta! Korgvagnen med en liten röd, nött känga fastklämd i bottnen — de små fingrarnas verk dagen förut — hade utflyttats i köket — öfver den hade hon kastat sig — åh!

Men i den tomma, tysta sängkammaren somnade hon strax och sof, som hon ej gjort på två långa år. Hon vaknade utvilad — men uppfattade i en sekund allt och vände häftigt huvudet. Där stod den — tätt bredvid — den lilla sängen, som de försummat flytta bort, — och där ett par glada, blå ögon kikat mellan spjalorna i förrgård — ännu i förrgård! — och en röst, hvars klang ännu ljöd i luften — hade sakta skrattat — små indiantjut af morgonkryhet och hjärtefröjd, medan en mjuk liten kropp försökt krängla sig öfver det besvärliga räcket för att väcka mamma, som jämt ville soffa.

Åh Gud — Gud!

Utanför i byn började lifvet ottefriskt som vanligt. Ett dödsfall var en liten händelse, men när begrafningen var öfver, så var den öfver. Det förlutna var skildt för alltid från det, som hädanefter kunde väntas — det var klokast att foga sig däruti först som sist. Fru Knudsen möttes af idel hvardagliga bestyr därnere på baktrappan — mjölkmannen skrek, slaktaren vinkade och ropade från sin vagn, grannfruarna hälsade god morgon och pratade om smörpris och stadsfärder. En ny dag, det var alltsammans — en dag lik alla andra dagar — det, som skett, var ju en vanlig händelse — hon — eller någon annan. Detta — att det var öfver nu — gånget — utan

att göra det minsta, minsta märke — det var värre än något. Det värkade kylande.

Man vänjer sig vid det, — så har det varit med oss med, sade grannarna. Hon hatade denna tanke — att hon kanske — men hon trodde det icke! — skulle vänja sig vid det — icke kunna hålla sorgen frisk en gång!

* * *

Klockan sex om morgonen voro Knudsens uppe. Hanna kokade kaffet och Nils bar upp kol och ved — sedan for han till staden, och Hanna satt en stund och såg efter honom, tills han försvann bakom tomlotten, där hästarne betade och gnäggade i morgonluften. Hvad det var meningslöst att börja på med alla de hundra hushållsdetaljerna — diska, tvätta, sopa rummen, polera spiseln — elda kaminen — arbeta sig trött och oförmögen till någonting — bara för två människor — för dem själfva. Men någon hade ju att göra det — ja men — hon, — som hade så mycket annat!

Det var de gamla tankarna, som döko upp, och hon kväfde dem strax med ett bittert rop, ett vredgad utbrott riktadt mot sig själf — och så grät hon. Nej — arbeta tills blodet sprack ut under naglarna, det var just, hvad hon skulle — hon hatade att se i en bok.

Hon gled ut och in från verandan och till köket, där allting stod så blankt och i ordning som i ett kväkarhus, — hon plockade och strök på bordduken, rättade på böckerna — blåste på småsakerna — tiden räckte förunderligt godt till. Så jagades hon ut i sin oro igen och blef sittande på trappan med händerna i skötet och sorgen, slapp blick.

Ibland kunde hon törsta, tills hon nästan icke höll ut längre — men hon drack icke. Om och om igen manade hon fram sin lilla flickas torra, smackande läppar — nej — det var en riktig lisa att törsta. Och om hon blefve sjuk! Ja — nog skulle det gå dagar och nätter om, innan hon sände efter någon läkare, det vore då säkert.

(Forts.)

Redovisning öfver influtna medel till Iduns skollofskoloni.

(Forts.)

Transport kr. 380:80. L. Åh. 2:30; Sten B. 1:—; Emma Andersson, Batum, 7:—; En barnvän 1:—; Anonym, Kalmar Emmaboda, 2:—; Ella, Bibbi, Gösta 1:50; Kaj 1:—; O. E. J. och G. 2:—; Barnvän 1:—; J. E. D. 2:—; Olof 1:—; S. B. 5:—; Kbk 4:—; I. K. 5:—; Några ord från en skolkateter 6:60; G—y, Örebro 5:—; Fyra små syskon, Forsmark 10:—; Einars minne 10:—; Ingrid, Märta och Gösta 3:—; Prenumeranter i Trollhättan 20:—; Rhl, Örnsköldsvik 3:—; A. B., Bygdeå 1:30; I, Mellansel 1:—; fröken H. Enqvist, Billingsfors 2:—; J. H. och J. R., Robertsfors bruk, Bygdeå, 2:—; Lilla Ingeg., Grängesberg 2:—; E—a, Vesterås 5:—; H. S. G. H. 4:—; Selma och Arne Mörck, Frånö, 5:—; Lille Axel August, Frövi, 2:50; S. Ss., Sundsvall 1:—; G. och E., Sandviken, 2:25; A., Stockholm, 1:—; S. E. G. 3:—. Summa kr. 506:25.

Innehållsförteckning.

Julia Beck; af Claës Lundin (med porträtt). — Rosens lif; efter Swinburne af Stigrid Elmblad. — Minnen skatt; af Erny. — »Bör kvinnan ha rösträtt?» Londonbref till Idun från Anna Fleetwood-Derby. — Madame Carnot; af François Coppée. — Blått blod; skiss för Idun af Jane Gernandt. — Några blad ur Helgeandsholmens historia; tecknade för Idun af Ellen Fries. — Däligt lynne; af M. M. — Ur notisboken. — En moder; en lifsbild från den nya världen, för Idun af Hilma Angered Strandberg. (Forts.) — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Kommen hit nu allesamman!
Kring mitt tittskåp bilden ring!
Jag till allmän fröjd och gamman
Nu en stund vill vefva kring.
Se hvad tafior, små och nätta,
Som för eder träda fram!
Mycket vore här berättas,
Om ej minnet kom på skam.
Se hvad skaror af regenter
Och emblemer skådas nu:
Drottningar och presidenter,
Kejsare och kungar ju!
Ifrån söder och från norden,
Ifrån öster och från väst —
Från hvarenda vrå af jorden
Se vi här högboren gäst.
Hvarje tafia har en stämpel
Med fixerad värde på;
Köp en sådan till exempel
Och man strax skall äga då:
Talisman, som öfvervinner
Hvarje gräns och stängsel lätt,
Vägen till hvart världshörn finner
Med det sällskap, man den gett. —
Namn man vet på tafian, bara
Man på den en stund får se,
Eljes skulle det väl vara
Riktigt uppåt väggarne.
Namnets typer, som man finner,
Blanda se'n på bästa sätt,
Då på nytt man tittskåp vinner,
Där man vefvar fram helt lätt:

Hvad (en gammal, full af spatten),
Bonden af en hästjuf köpt;
Hvari han så när med skatten
Sedan vid sin hemfärd stöpt;

Hvad nog bonden marknadsdagen
Visat sig i Bacchi blod;
Och hvad nog en falsk, förslagen,
Tjufven var, med tunga god;
Ett af kisses smeknamn många
(Många namn har barnet kärt!)
Gammalt mått utaf de långa;
Träd som stormar trotsa lärt;
Två de värsta pojklilurer
Man i bygden sett bestämdt;
I hvad dessa två figurer
Lågo med hvarandra jämt;
Säg hvad kokar stundom mamma,
Söt och rar och lockande?
Hvad hon då de små hör stamma,
När hon måttligt vill dem ge;
Fastän tid utplånar spåren
Efter snart sagdt allt man vet,
Tar den efter djupa såren
Dock ej bort — ja, säg mig det!
Säg mig verb — jämt kastet hela:
Presens och imperativ!

Hvad — när kosten råkar fela —
Mången spänner hårdt kring lif;
Hur till ytan synes mången —
Med ett hjärta, vekt som vax;
Hvad helt säkert arma fången
Önskade att blifva strax;
Halfö, som sitt namn har gifvit —
Som man vet — åt blodigt krig;
Hvari har en arm har blifvit
Buren — ja, tro säkert mig!
Hvad af frost som skalder ständigt
Slösande ju strös omkring;
Hvad en detektiv behändigt
Vet att lägga till allting;
Hvad den är, som vet att bära
Ringa lott, förnöjd och glad;
Hyddan sin, den låga, kära,
Han ej byter — emot hvad? —
Nu jag märker att publiken
Börjar bli betänkligt gles;
Omild, hör jag, är kritiken,
Fast jag mig har pratat hes.

L—a.

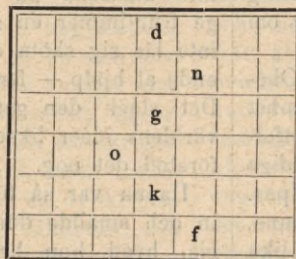
Charad.

För de många, som här törsta,
Har en källa till mitt första

En gång strömmat i mitt hela,
Fast hon nu har sinat ut.
Och mitt hela har mitt andra
Rund på jorden se'n fått vandra,
Låtit sig åt män'skor dela
I parti och i minut.

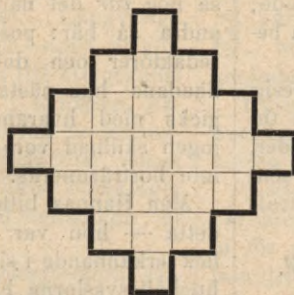
F. M. C.

Ifyllningsgåta.

1) Under pellen, 2) i almanackan,
3) på fatet, 4) på ön Hayti, 5) på
vattnet, 6) i munnen.
Begynnelse- och slutbokstäfverna bil-
da namnet på hvar sin blomma.

Diamantgåta.

1) Bokstaf, 2) till skydd, 3) främ-
mande adjectiv, vanligt, 4) lärobok, 5)
bedja barnen om, 6) gör lyckan mot
den, som löser denna diamantgåta, 7)
bokstaf.

Kalla K.

Palindrom.

I din bibel skall du finna
Namnet på en trofast kvinna;
I sitt sätt hon »rättfram» var,
Likt det ord som du nu har.
Skulle ordet än dig fela,
Ej du »omvändt» har mitt hela,
Gåtans lösning står då kvar.

S. L.

Rebus.

et port

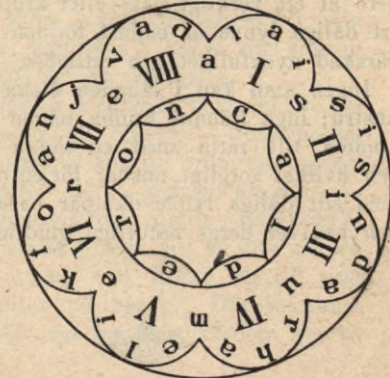
Lösningar.

Logogryfen: Sanningen; ingen, geni, niga,
sen (gen), nesa, aus, sin, Asien, aning, ni,
eniga, Agnes, Signe, Annie, Nanni, Ina, Isa,
Gina, Nina, Inga, inne, Ane, Agne, Inge,
gas, agn, Enna, Nansen, is, sinne, anis, sann,
sena.

Gharaden: Majstång.

Charadgåtan: Parasoll.

Cirkelgåtan: 1) Calais, 2) Assisi, 3) Lindau,
4) Durham, 5) Emelie, 6) rektor, 7) Oranje,
8) Nevada — Calderon.

Sifferlogogryfen: Pörte, ölost, tölp, sport,
prest, epos, stör, Eros, Leo, pels, petrolös.

PICOTS TVÄTTPULVER »Lessive Phenix»
Öfverträffar alla andra tvättmedel!

Klorfritt!
Praktiskt!
Billigt!
25 guldmedaljer

Säljes i 1/4-, 1/2- och 1 kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.
Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm.
Talrika ombud i landsorten.